

Кадр з фільму «Снайпер. Білий ворон».

образ мирного українця, який змушений стати воїном, щоб вигнати росіян з нашої землі»¹.

Режисера цікавлять не так фестивальні нагороди, як можливість показати свою роботу глядачам, але шлях фільму до глядача розгортається дещо незвично. «Снайпер. Білий ворон» уже мав обмежений прокат у країнах Балтії – Латвії, Литві, Естонії та у США. Фільм був завершений саме напередодні повномасштабного вторгнення, тому й запропонували його спочатку іноземним глядачам. Визнані міжнародні видання схвально відгукнулися про фільм: *Los Angeles Times* наголосила на актуальності та значущості стрічки. «Як і багато інших фільмів про самотніх стрільців, «Снайпер. Білий ворон» побудований на напруженому протистоянні, яке для нашого героя є лише незначною частиною відновлення справедливості. Настільки мирний початок історії та її розвиток, зосереджений на відданості помсти – це контраст, який важко досягнути. Зрештою, як і імперіалістичну війну».

New York Times відзначила майстерність режисера у поєднанні жанрів: «Бушан використовує різні стилі, виявляючи неочікувану схильність до динамічної дії, попри більш стримані перші півгодини фільму. Він порадує кожного, хто шукає насичений воєнний екшн, проте режисер не дає стріляннині розпочатися, поки кожен не зрозуміє, що лежить на терезах»².

Продюсер Артем Денисов вражений провидницькими мотивами картини: «Ми завершили фільмувати «Ворона» у 2020 році й не могли подумати, що кадри, відзняті взимку, виявляться дещо пророчими – що 24 лютого 2022 року змінить життя кожного українця, розділивши на «до» та «після». ... Віримо, що наше кіно вкотре нагадає, що війна постукала в мирні українські будинки ще вісім років тому, й увесь цей час українські воїни мужньо боронять нашу землю – так само, як і наш Снайпер»³.

¹ Мар'ян Бушан, режисер фільму «Снайпер. Білий ворон»: Я створював образ мирного українця, змушеного стати воїном // <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3557290-maran-busan-reziser-filmu-snajper-bilij-voron.html>

² Цит. за: Ільїна Марічка. «Снайпер. Білий ворон» – це історія помсти. Львівська пошта. 24. 08. 2022.

³ Укрінформ. 24.08.1922 Ст. 30 текстівка до фото: Актор театру і кіно Євген Нищук

Назустріч долі: «Новини світу»

Юлій Швець

News of the World

Сценарій: Пол Грінграсс, Люк Девіс, Полетт Джилс

Режисер Пол Грінграсс

Оператор Даріуш Вольскі

Композитор Джеймс Ньютон Говард

У головних ролях: Том Хенкс, Гелена Зенгель

США, Китай, 2020.

Пол Грінграсс – широкому глядачеві відомий адреналіновими шпигунськими детективами про Джейсона Борна, а кінематографістам як автор гострих політичних драм, заснованих на реальних подіях («Кривава неділя», 2002, «Втрачений маршрут», 2006, «Капітан Філіпс», 2013, «22 липня», 2018) – нещодавно зняв драму по призначеній для сімейного читання книзі канадської письменниці Полетт Джилс. В центрі гостросюжетного, радикально переосмисленого вестерну й, водночас, роуд-муві з низкою пригод – тема батьків і дітей та життєво необхідної комунікації різних етносів.

В Америці вже п'ять років як закінчилась війна між буржуазною Північчю і рабовласницьким Півднем, однак капітан Джефферсон Кідд (Том Хенкс), який зазнав поразки, воюючи на боці Півдня, не поспішає додому, бо там його ніхто не чекає. Він використовує свій довоєнний досвід (праця в друкарні) й заробляє на життя тим, що, подорожуючи з міста в місто, читає людям новини з газет, допомагаючи їм прожити своє нелегке життя. По дорозі в Техас він знаходить білу дівчинку (Гелена Зенгель), яку індіанці племені кайова викрали після того, як убили

Кадр з фільму «Новини світу». Режисер Пол Грінграсс. США, Китай, 2020.

її батьків, і виховали у власних традиціях. Розуміючи, що про здичавіле, вороже налаштоване до світу дівча, яке не володіє жодною з європейських мов, ніхто не потурбується, капітан береться доставити її до німецьких родичів-колоністів. І, звісно, дорога й перешкоди, які герої подолають разом, допомагаючи один одному, аби дістатися до свого пункту призначення, виявляться менш значущими, ніж духовний шлях назустріч одне одному.

В окремих сюжетних поворотах стрічка вступає в діалог з фільмом, який увійшов до світового культурного надбання, – з класичними «Шукачами» Джона Форда 1956 року. У фільмі колишній brutальний вояка (Джон Вейн) п'ять років розшукував викрадену команчами племінницю (під час викрадення індіанці убили сім'ю його брата),

присягнувшись убити її, якщо вона «перестане бути білою». Героя очікує ланцюг розчарувань: дівчина (Наталі Вуд) асимілюється в стан убивць своєї сім'ї й стане однією з дружин вождя. Вкрай неймовірними фізичними зусиллями та складною внутрішньою боротьбою герою Джона Вейна вдається повернути ситуації статус-кво п'ятирічної давнини. Та врешті ціною відновлення права жінки на вільний вибір стає закладання душі чоловіка дияволу.

Пол Грінграсс повертається до цілком позитивного (для традиційного вестерну) образу головного героя, але його капітан Кідд стає войовничим лише в разі крайньої необхідності, загалом же він – людяний і м'який. Як і герой Вейна, герой Тома Хенкса також одержимий справедливістю – з тією лише різницею, що його ефективною зброєю нарівні з револьвером є просвітництво. Завдяки йому дівчинка-дикунка у фіналі навчиться не тільки рухами «реконструювати» свіжі новини, що їх читатиме публіці «приймний батько», вона почне ще й розмовляти, повертаючись у «кровну» культурну традицію (щоправда, змінивши німецьку мову на англійську). Трансформація героїв проходить не революційним стрибком, а шляхом спільної творчої роботи й плінного єднання різних поколінь і несхожих культур.

Переосмислення базових американських міфів (колонізації, зокрема) досить часто зустрічається в кіно США. Можна згадати стрічки «Мрець» (1995) Джима Джармуша, «Залізна хватка» (2010) та «Балада про Бастера Скрагса» (2018) братів Коєнів, «Джанго звільнений» (2012) та «Огидна вісімка» (2015) Квентіна Тарантіно. Однак, на відміну від згаданих картин, Грінграсс демонструє культурні й вікові відмінності між людьми наскільки драматичними, настільки й розмитими, що це дає якусь можливість для

Кадр з фільму «Новини світу». Режисер Пол Грінграсс. США, Китай, 2020.

єднання не тільки поколінь, але й етносів в цілісну націю. Сьогодні, у співзвучну екранним подіям епохи «кризи демократії», більшість нових творів мистецтва називають «прогресивними», «неочікуваними», «скандальними», «провокативними». Йі зовсім небагато по-справжньому глибоких фільмів, де, замість розхожого персонажа, котрий дрейфує в бік «сірої моралі» й тьмяної «неоднозначності» – позитивний герой з ясним мисленням і моральним стрижнем. Завдяки йому зі сплаву вестерну та роуд-муві стрічка мігрує у своєрідний «роман виховання», де досвідчений військовий інтелектуал, який втратив на війні майже все, зберіг, однак, головне – історичний оптимізм в умовах тотальної деморалізації великої частини суспільства.

У розміреній й дещо меланхолійній стрічці Пола Грінграса, де половину екранного часу відведено на розмови між капітаном, його супутницею та зустрічними людьми на тлі величних пейзажів, є досить рідкісні, але вкрай ефектні сцени дієвого протистояння головного героя на тлі повного беззаконня з корисливими вояками, торговцями дітьми, расистами. Вже з перших кадрів картина притягує увагу рівнем режисерської особистості та операторської майстерності (Даріуш Вольські), буквально кожен персонаж у ній перебуває на своєму місці, кожна його дія вмотивована і об'ємна.

«Новини світу» Пола Грінграса наполягають, що культурна особистість завдяки не лише револьверу, а пердовсім інтелекту й сталій моралі може не тільки відшукати споріднену душу в океані людської самотності, але й, інтерпретуючи давні події, ініціювати боротьбу знедолених, яка виявиться вкрай успішною (піднята у фільмі тема впливу медіа на масову свідомість заслуговує окремої розмови).